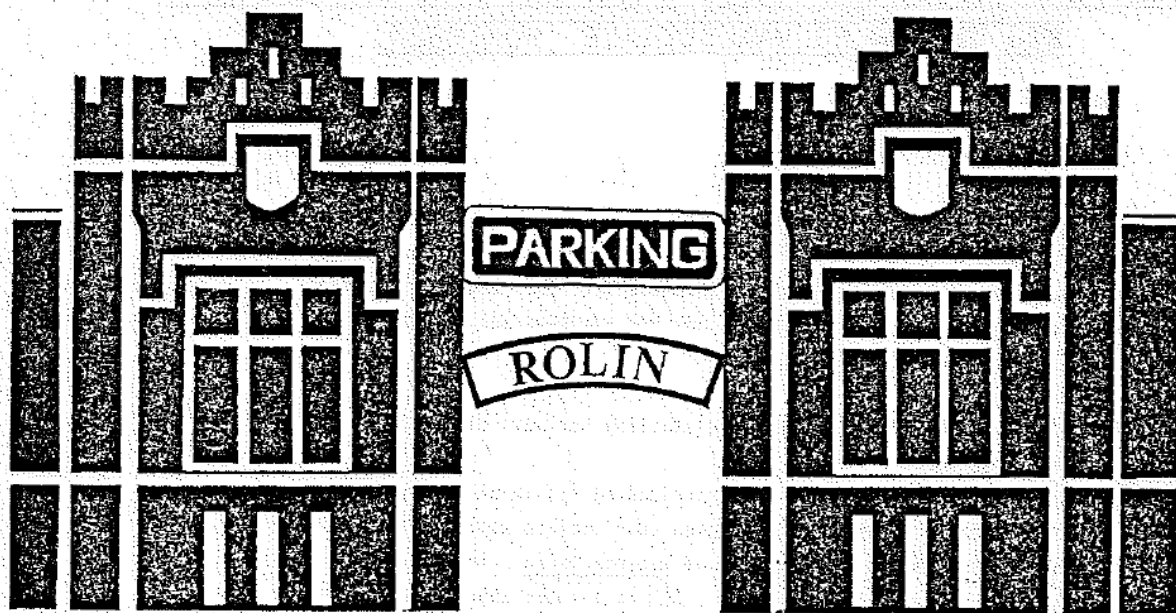


# BRAL

Maandblad van de Brusselse Raad voor het Leefmilieu (BRAL) vzw



Nog net voor 't welverdiend verlof :

Rolinkazernes (2.9); Renovatiemogelijkheden in de Kruidtuinwijk (9.12); 1980 : Jaar van de stadsvernieuwing (13); Boudewijnpark in de pers (14); 't Neerhof (16); Huurwetgeving (19); Doel (19); Anti-A-29-betoging (20); Dokumentatie en Eindelijk!

Bijlage : Huurwet-manifest.

Jaargang 3 nr 4, juni-juli 1979.

4/79

# Rollin Kazerne

Een goed jaar geleden startte de "Werkgroep voor het gebruik van de militaire domeinen" op initiatief van de toenmalige staatssecretaris V. Anciaux, met zijn werkzaamheden.

Intussen werd reeds de aanleg van de Albert Kazerne (Brussel) behandeld.

Kort nadat de bespreking van de Rollin Kazerne (Etterbeek) was aangevat, stelde Bral voor de onmiddellijk betrokken bevolking hierbij te betrekken.

Tijdens de vergadering van 20 juni legde Bral een eerste evaluatie-verslag over deze betrokkenheid voor. De tekst die volgt is de integrale versie van het verslag.

## HET BEVORDEREN VAN DE BETROKKENHEID VAN DE BEVOLKING BIJ DE AANLEG VAN SOCIALE WONINGEN.

### 1. Inleiding

\*\*\*\*\*

Streven naar een kwaliteitsverbetering van het wonen en van de woonomgeving veronderstelt minimaal de integratie van nieuwe bouwprojecten in het bestaande stadsweefsel. Deze projecten moeten daarenboven tot gevolg hebben, dat het stadsweefsel als geheel wordt verbeterd.

Het verwezenlijken van deze doelstelling verloopt niet zonder moeilijkheden.

Dit blijkt duidelijk bij de herinrichting van de militaire domeinen (kazernes) in Brussel tot wijken voor sociale woningen. Bij de bespreking van de toekomst van de Kazerne Rollin (in Etterbeek) wog de omvang van het project (3,3 ha) sterk door. Hier is sprake van de inplanting van een volledige wijk, en niet van een of enkele wooncomplexen.

Studies i.v.m. de integratie van dit project in de bestaande sociale en stedelijke context zijn dan ook geen overbodige luxe, maar wel een dringende noodzaak.

### 2. Betrokkenheid van de bevolking

\*\*\*\*\*

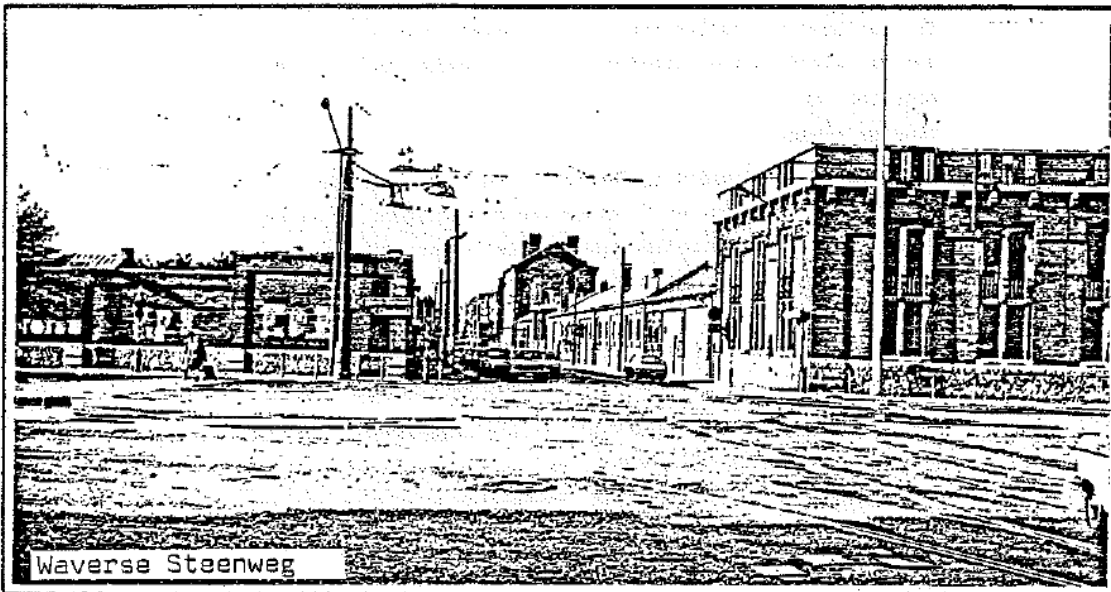
In het kader van deze integratie moet ook de betrokkenheid van de bewoners worden gesitueerd.

De toenemende bezorgdheid van de stadsbewoners voor de achteruitgang van het stedelijke milieu valt als fenomeen de jongste jaren moeilijk te ontkennen. Zij wensen meer en beter betrokken te worden bij het bepalen van hun omgeving.

De aanleg en de herinrichting van de 20 ha militaire domeinen te Brussel bieden hiervoor een uitzonderlijke gelegenheid om de noodzakelijke ervaring op te doen.

Voorafgaand dient gesteld te worden dat algemeen onder "betrokkenheid" het volgende moet worden verstaan :

- a) een wederzijdse informatiekampagne waarbij de "betrokken bevolking" op diverse wijzen objectieve, volledige en verstaanbare informatie ver-



krijgt en bezorgt over het gestelde probleem en vooropgestelde optie(s);

- b) een dialoog tussen "overheid en bouwheer" met de "betrokken bevolking", waarbij deze laatste haar reacties en mogelijke alternatieven aan bod brengt en waarbij gezamenlijk naar een oplossing wordt gezocht.

Dit principe konkretiseren stelt volgende problemen mbt. de Kazerne Rolin :

a. Samenstelling van de inspraakgroep

Er zullen twee groepen gevormd worden :

1. De buurtbewoners : de bewoners van het omliggende en dus betrokken stadsgebied ( binnen bepaalde af te bakenen entiteiten )
2. De toekomstige bewoners : verschillende mogelijkheden zullen verder onderzocht worden op basis van
  - a. een te ontwikkelen profiel van de toekomstige bewoners
  - b. intekenlijsten voor de hier te bouwen sociale woningen
  - c. de bestaande wachtlijsten van sociale woningbouwmaatschappijen ( die toch openbaar zouden moeten zijn )
  - d. bewoners van bestaande sociale woningen ( omwille van hun ervaring )
  - e. een combinatie van de vier voorgaande mogelijkheden.

b. Onderwerp van de betrokkenheid

De betrokkenheid van de " insprekers " moet gericht zijn op het " algemeen sociale belang " en niet op het " privee partikulier belang ".

De buurtbewoners zullen hier hun zeg hebben over alle aspecten van de relatie met de stadsomgeving, de leefbaarheid van de woonomgeving, de kollektieve voorzieningen in de wijk en het stedenbouwkundige schema.

De toekomstige bewoners zullen het bovendien meer bepaald hebben over het soort en karakter van de woningen, de aanleg en de inrichting van kollektieve ruimten en voorzieningen en voor het stedenbouwkundig schema.

Naarmate het inspraakproces vordert zal het contact tussen de buurtbewoners en de toekomstige bewoners versterken.

Een eerste poging werd ondernomen om tot wederzijdse informatie te komen. Vanwege de deskundigen een serieuze uiteenzetting over wat tot hiertoe bestudeerd werd. Vanwege de bevolking een ernstige inzet om hierop te reageren vanuit hun woonervaring en stadsaanvoelen.

Dit leidde tot een eerste " open informatie-buurtvergadering " op donderdag 5 april 1979.

c. Bijkomende bedenkingen

1) Betrokken worden bij ( participatie ) is een proces.

Voor de meeste bewoners is dit de eerste maal dat ze ermee worden gekonfronteerd. Hiermede dient men rekening te houden bij de opbouw van zijn verwachtingspatroon.

Diegenen die aan de rand van de nieuwe wijk wonen zullen zich er het meest bij betrokken voelen. Naarmate de afstand tot de nieuwe wijk vergroot, zal de interesse verminderen. Logischer wijze verwacht men het grootste betrokkenheidsgevoel vanwege de toekomstige bewoners. Zij werden voorlopig nog niet bereikt.

Het nieuwe geldt niet alleen voor de bewoners, want evenmin hebben deskundigen noch de initiatiefnemers, noch de organisatoren een ware traditie van participatieprocessen.

2) Met betrekking tot de Rolinkazerne was afgesproken dat de betrokkenheid het tijdschema van de plannen niet in het gedrang zou brengen.

Daarenboven werd besloten de studie, die zich reeds in een ver gevorderd stadium bevond, als vertrekpunt te beschouwen en te gebruiken.

Door deze afspraken werd het " participatieproces " bijna herleid tot een informatieprocessie.

3. De vergadering zelf  
=====

De beslissing om voorlopig de aandacht uitsluitend op de omwonenden te richten is niet van principiële aard. Zij is het gevolg van de tijdsdruk.

Voor de komende, gelijkaardige initiatieven dient te worden getracht de toekomstige bewoners wel te betrekken.

Bewust van de hypoteken, zoals in de vorige punten vermeld, werd geopteerd voor een open voorlichtingsavond.

3.1. Vorbereiding van de voorlichtingsavond.

Er werden pogingen ondernomen om plaatselijk verschillende kontakten te leggen o.a. met

- de plaatselijke handelaars
- de buurtkomitees
- de sociaal - kulturele raad van Etterbeek.

Inter werden noodzakelijker wijze een aantal voorbereidende vergaderingen georganiseerd.

De omwonenden werden op de hoogte gebracht door een brief, van deur tot deur gebust.

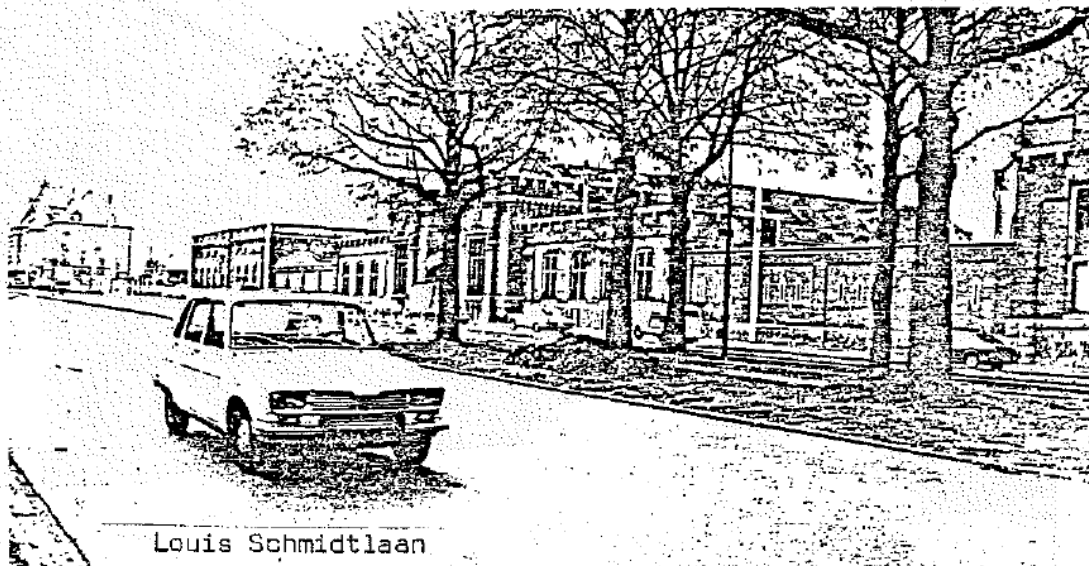
Daarnaast hadden de initiatiefnemers ook affiches verspreid in de wijk.

3.2. Verloop van de avond.

3.2.1. Onthaal

Om het onthaal te veraangename waren twee middelen voorzien, enerzijds een tentoonstelling, anderzijds een informatie-brochure ( 40 ex.).

De tentoonstelling bevatte de evolutie van de plannen voor de inplanting van sociale woningen. ( in totaal 80 m plannen op één grote band ).



Louis Schmidtdaan

- De brochure bevatte de voornaamste plannen van de tentoonstelling voorzien van commentaar. Deze brochure werd te koop aangeboden ( 40 fr. )

Voor beide middelen werd uitsluitend gebruik gemaakt van de documenten voorgelegd aan de " Werkgroep voor het gebruik van de militaire domeinen."

De tentoonstelling veroorzaakte, als oriënteringspunt, meteen spontane discussies, hetgeen het onthaal in gunstige zin beïnvloedde.

### 3.2.2. Inleidingen

In de, in beide landstalen gevoerde, inleidingen schetsen de woordvoerders de toestand i.v.m. :

- het bestaan van de officiële werkgroep voor het gebruik van de militaire domeinen;
- de opdracht van de architect - getuige
- het programma van de inplanting van 400 sociale woningen en een school;
- het belang van de integratie van het projekt in het bestaande stadsweefsel.

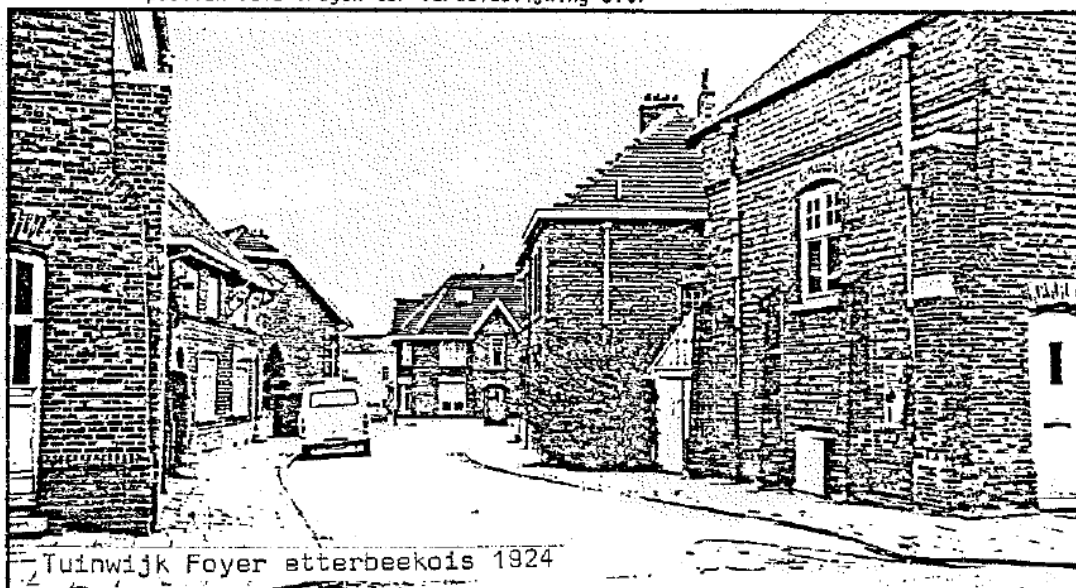
### 3.2.3. Dia-montage

Aansluitend bij de inleidingen werd een dia-montage vertoond. Het betrof hier dia's van de omgeving en van de verschillende stijlen van sociale woningbouw. Dit liet de aanwezigen toe zich gemakkelijker te situeren in de wijk en in het nieuwe projekt.

### 3.2.4. Voorstelling van de plannen

Eveneens gebruik makend van een dia-montage schetste de architect-getuige de ontwikkeling en betekenis van de voornaamste plannen.

Het technisch karakter van deze uiteenzetting lokte bij het publiek vele vragen ter verduidelijking uit.

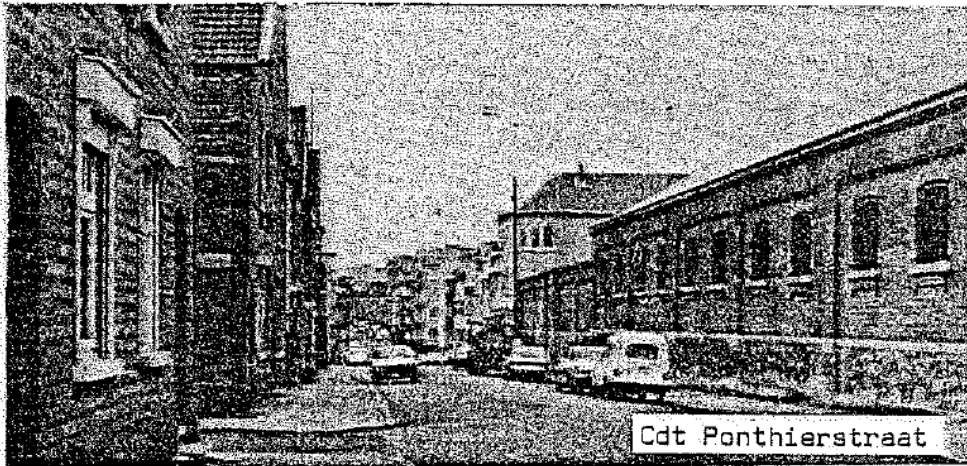


Tuinwijk Foyer etterbeekoï's 1924

### 3.2.5. Diskussie

Na een korte onderbreking werd overgegaan tot een open debat. Enerzijds kwamen de problemen van het wonen en de sociale woningbouw in het algemeen aan bod, en anderzijds de mogelijke gevolgen van de inplanting van sociale woningen in de Rolinkazerne.

Dit laatste handelde meer in het bijzonder over het gebrek van speelruimte voor kinderen en de toename van het parkeerprobleem.



### 4. Belangstellenden of belanghebbenden

Rekening houdend met de elementen, proces en tijdschema van de bijkomende bedenkingen ( blz 3, punt c. ) hadden de organisatoren verwacht dat de meesten naar deze vergadering zouden komen als " belangstellenden ". Tijdens de uiteenzetting bleek dat tal van aanwezigen beseften dat ze toch, op een of andere manier, tot de belanghebbenden " behoorden.

Maar nogmaals weze toegevoegd dat de echte " direkt-belanghebbenden , met name de toekomstige bewoners, niet werden bereikt.

Van de ongeveer 60 aanwezigen hebben er dan ook een twintigtal hun naam en adres opgegeven en de wens uitgedrukt op de hoogte te worden gehouden van de verdere evolutie van de aanpak van de Kazerne Rolin. Teneinde hierin te voorzien is voor 21 juni een nieuwe vergadering gepland.

Volgende punten zullen op deze vergadering aan de orde worden gesteld :

1. Antwoord van de " Werkgroep voor het gebruik van de militaire domeinen " op vragen gesteld tijdens de voorlichtingsavond;
  - a. 400 nieuwe woningen zullen ongeveer 400 nieuwe auto's met zich meebrengen. Waar vinden deze parkeergelegenheid ?
  - b. nu reeds is er een overlast aan geparkeerde wagens in de omliggende straten. Wat wordt voorzien om dat nog niet erger te maken ?

c. nu reeds is er geen speelruimte voor de kinderen van de omliggende straten.  
Wordt deze toestand door het projekt verbeterd of niet ?

2. Voorbereiding van een volgende vergadering, voorzien voor het najaar 1979 ?

5. Konklusies  
=====

5.1. Rekening houdend met de beperkingen en hypotheek in de aanpak, kan men duidelijk merken dat de meeste aanwezigen blij waren iets meer te vernemen van de plannen en daarenboven deze plannen als beter ervaren dan wat gewoonlijk als sociale woonwijken voorgesteld wordt.

5.2. Een aantal mensen uit de omgeving voelen ( inderdaad ) de behoefte meer bij de stedelijke planning betrokken te worden; zij wensen zelf er over mee te denken en zijn bereid een aantal taken op zich te nemen.

5.3. Een dergelijke aanpak blijkt zin te hebben. Het procesmatig betrekken van de kazernes moet worden voortgezet. Indien geen continuïteit verzekerd wordt, kunnen tegenovergestelde, nadelige effecten ontstaan :

- tegenwerken i.p.v. meewerken;
- ontgoocheling i.p.v. reële verwachting

5.4. Het participatieproces met de omwonende buurtbewoners wordt in elk geval voortgezet.  
Het blijkt duidelijk dat er in de toekomst vlugger mee gestart moet worden.

5.5. De betrokkenheid van de toekomstige bewoners blijft noodzakelijk, ook ter konfrontatie met de betrokken omwonenden. Welke oplossingen hiervoor suggereert de " Werkgroep voor het gebruik van de militaire domeinen " ?



Te renoveren Solero-gebouwen

Namens B R A L

Julien Spooen.

Algemeen Sekretaris.

De werkgroep zag ook niet onmiddellijk een oplossing in het mobiliseren van toekomstige bewoners, omwille van de organisatorische en financiële mogelijkheden. Gezien eigenlijk driekwart van de Brusselse bevolking als potentieel kandidaat voor een sociale woning kan worden beschouwd, komt bijna elke Brusselaar hiervoor in aanmerking. Dus kunnen ook met de onmiddellijke omwonenden deze problemen worden besproken.



Om voor een volgend projekt in casu het Arsenaal de omwonenden vanaf de start erbij te betrekken, stelt geen enkel probleem omdat de Werkgroep, zowel Bral als Inter-Environnement beschouwt als de woordvoerders van de bevolking.

Het stelt hierbij geen enkel probleem om over de noodzakelijke dokumenten te beschikken.

In nauwere samenwerking met de gemeente wordt hierbij wenselijk geacht.

Het experiment dat Bral hier heeft opgezet kan dus wel duidelijk leiden tot betere en reëlere inspraak mogelijkheden vanwege de bevolking.

## Renovatiemogelijkheden in de Kruidtuin

OP BASIS VAN DE WENSEN  
VAN DE BUURTBEWONERS

De ligging van de Kruidtuinbuurt kan grosso modo gesitueerd worden tussen het Amerikaanse hotel HYATT aan de Koningstraat en de I.B.M.-Building aan de Lazaruslaan op het territorium van de gemeente Sint-Joosten-Noode.

Konkreet omvat de buurt volgende straten: Kruidtuinstraat, Spoorwegstraat, een gedeelte van de Groenstraat, St. Franciscusstraat, G. Van Bouillonstraat, Musinstraat en Koningstraat.

Dit deel van de gemeente Sint-Joosten-Noode kan beschreven worden als een volksbuurt, bestaande uit enkele kleine ééngezinswoningen en vooral oude burgershuizen, talrijke kleine handels- en ambachtelijke vestigingen. Zoals in de andere buurten van het Brusselse centrum, is ook hier een bevolkingsverschuiving waar te nemen: Belgische bevolking die er woonde begon langzamerhand naar de groenere en comfortabelere buitenwijken te trekken, terwijl gastarbeiders, eerst uit Italië, dan uit Spanje en Marokko en tenslotte uit Turkije hun lege woningen kwamen innemen.

Momenteel bestaat de buurt uit + 80 % vreemdelingen, van de overige 20 % Belgen is het merendeel bejaard.

Bepaalde bedreigingen van afbraak, zoals die in de Noordwijk de ronde deden, hadden tot gevolg dat het onroerend patri-monium niet meer werd onderhouden en de buurt langzamerhand achteruitging.

In 1970 werd een deel van de kruidtuin-



straat en de Spoorwegstraat afgebroken (de plaats waar nu de IBM-Building gevestigd is) en tegen het midden van 1972 liet een aanlegplan de afbraak toe van het huizenblok begrensd door de Koningstraat, Kruidtuinstraat, G. Van Bouillonstraat en Musinstraat met het oog op de bouw van een intussen voltooid Amerikaans hotel: HYATT.

Vanaf '73 kochten verschillende immobiliënmaatschappijen ( Lotimo-Pages-Auxari ..... ) huizen in de buurt op. Iedere maatschappij heeft meer dan 60% van een bepaald huizenblok in zijn bezit ). Hun bedoeling was de buurt te her vormen tot een administratieve kantoor-aangelegenheid naar het voorbeeld van de Noordwijk. Tot nog toe hebben zij hun plannen niet kunnen uitvoeren wegens de veranderde economische en conjuncturele situatie op het vlak van de speculatie en de bouw van enorme kantoorgebouwen.

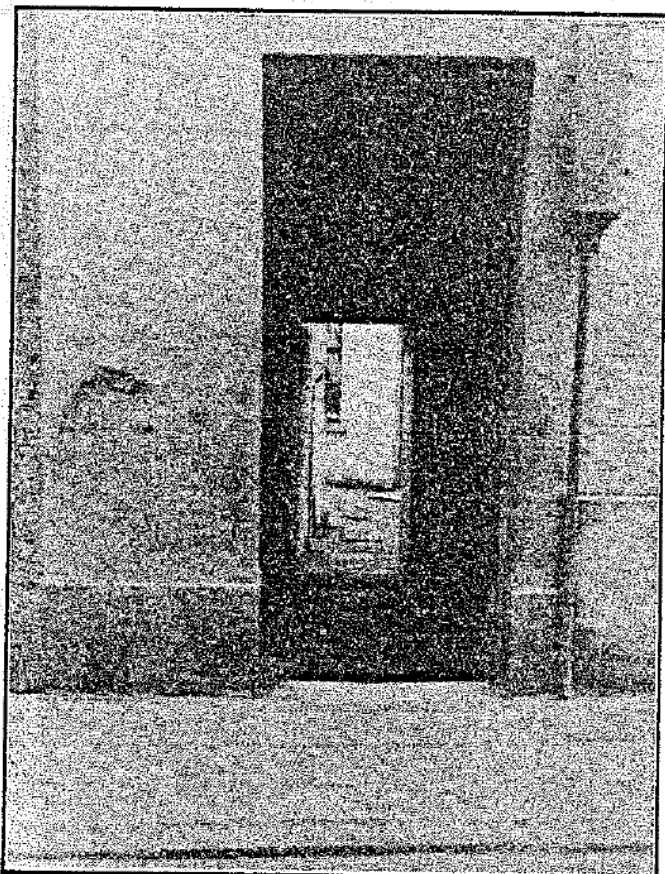
omstandigheden, zoals b.v. het recht op huisvesting, groenvoorziening, speelmo gelijkheden, aangepast onderwijs enz...

Om dit doel te verwezenlijken zal het komité o.m. de bewoners informeren over aktuele problemen die hen aanbelangen, hen samen brengen in groepsverband, de belangen met de bewoners verdedigen bij overheidsinstanties enz....

Het komité kan beroep doen op de diensten van een half-time maatschappelijk assistente, die ter beschikking gesteld wordt door de vzw " sociale diensten van de Schaarbeekse Wijken ".

#### AANPAK EN REALISATIES.

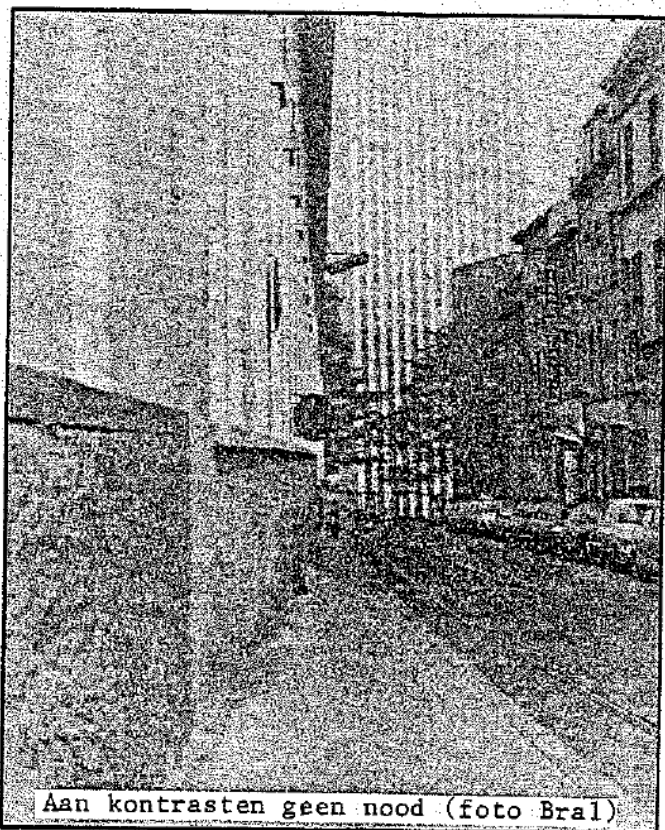
De immobiliënmaatschappij "N.V. Patrimoine et Gestion" of "Pages" kocht 69 huizen op in een bepaald gedeelte van de buurt, wat meer dan de helft van de huizen omvatte van dit buurtgedeelte. De maatschappij onderhield de gebouwen niet, daar zij hoopte op een Bijzonder Plan van Aanleg, dat haar zou toelaten de huizen af te breken en in de plaats burelen en luxe-appartementen te bouwen. Naar aanleiding daarvan werden door het komité eind '74 de eerste kontakten gelegd met de gemeentelijke overheid van



#### VERZET VAN DE BEVOLKING : OPRICHTING VAN EEN BUURTKOMITE.

Een vijftal jaren geleden ontstond een bewonerskomité, gegroeid uit de Groupe d'action Schaerbeek-St. Josse, dat zich actief wil verzetten voor de verbetering van de buurt naar aanleiding van de problemen die zich stellen rond o.m. speculatie, slechte huisvestingssituatie enz. Het komité stelt zich tot doel de bewoners van de buurt samen te brengen rond hun problemen en gezamenlijk naar oplossingen te zoeken.

Het komité meent immers dat iedereen recht heeft op goede en aangepaste woon-en leef-



Aan contrasten geen nood (foto Bral)

St.-Joost-ten-Noode, hadden openbare vergaderingen, ontmoetingen tussen comité en het Ministerie van Brusselse Zaken, het kabinet voor de Huisvesting enz. plaats.

In samenwerking met "l'Atelier de Recherche et d'Action Urbaines" (l'ARAU) maakte het buurtcomité plannen voor de renovatie van de buurt.

Deze plannen hebben o.m. als basis gediend voor de uitwerking van een BIJZONDER PLAN VAN AANLEG, opgemaakt door de gemeente St. Joost, en van toepassing van het gedeelte van de buurt, begrepen tussen Kruidtuinstraat, St. Franciscusstraat, Godfried van Bouillonstraat en Poststraat.

In oktober '77 werd dit Bijzonder Plan van Aanleg definitief goedgekeurd door de gemeente. Vanaf dit moment hadden onderhandelingen plaats tussen enerzijds de eigenaars (de N.V. Pages) en anderzijds de Brusselse Agglomeratie die het mogelijk zag de gebouwen op te kopen. Het ligt in de bedoeling van de Brusselse Agglomeratie de buurt te renoveren op basis van een tweetal hoofdprincipes nl. het behoud van de bevolking en de deelneming van de buurtbewoners aan de vernieuwingsplannen voor de buurt.

De aankoop van de gebouwen door de Brusselse Agglomeratie moest echter bekrachtigd worden door de Minister van Binnenlandse Zaken.

Oorspronkelijk kon deze niet akkoord gaan met de aankoop.

(het officieel argument luidde dat de aankoopprijs die bepaald was tussen de Regie van de Brusselse Agglomeratie en de N.V. - eigenares, te hoog zou zijn, nl 8.005 fr per m<sup>2</sup>, een prijs die volgens de Nationale Huisvestingsmaatschappij overeenkwam met de gemiddelde prijs die op dat ogenblik betaald werd door de aankoop van gronden bestemd voor sociale woningen).

Uiteindelijk werd de aankoop van de gebouwen door de Brusselse Agglomeratie, na heel wat kontakten en akties van o.m. het buurtcomité, nog net voor de installatie van de regering Martens door de Minister van Binnenlandse Zaken getekend.

Op dit ogenblik is de Brusselse Agglomeratie juridisch gezien eigenaar van de gebouwen; de notariële akten en kontrakten zullen einde van de maand juni getekend worden.

De Brusselse Agglomeratie zal hoogwaarschijnlijk in het najaar van start gaan met de werken. Vermits een groot deel van de gebouwen in erg slechte staat verkeren, sommige zijn zelfs zo slecht dat ze dienen afgebroken te worden, zal de prioriteit verleend worden aan de aalernoodzakelijkste werken, nl. de herstelling van de daken, dakgoten, waterleidingen...

De ambtenaren van de agglomeratie voorzien vanaf het einde van de maand juni in regelmatige permanenties in de buurt. De buurtbewoners kunnen met hun vragen, moeilijkheden, klachten enz... terecht in een nu leegstaande café, die voor deze gelegenheid in orde wordt gebracht.

Het buurtcomité ontving van de Brusselse Agglomeratie eveneens een voorstel tot onderling overleg m.b.t. de aan te vatten werken in het kader van de renovatie van de buurt. Dit voorstel houdt in dat de Agglomeratie regelmatig overleg wil plegen met de buurtbewoners via een nog op te richten overlegorgaan, waarin zouden zetelen de ambtenaren van de Agglomeratie, de huurders als specifieke belangengroep van de te renoveren huizen en vertegenwoordigers van het buurtcomité. Deze laatste worden gevraagd in functie van de algemene belanghartiging van de buurt, terwijl de huurders de gelegenheid hebben op te komen voor hun eigen en specifieke belangen aangaande de renovering. De Algemene Vergadering van het buurtcomité, die recent samen kwam, kon zich met dit voorstel akkoord verklaren.

Tot nog toe eiste deze zaak de meeste aandacht en energie op van het buurtcomité (ondertussen verstreek reeds 5 jaar)

Nochthans was het buurtcomité voortdurend attent voor andere gebeurtenissen die zich afspeelden in de buurt.

Zo werd o.m. heel wat tijd geïnvesteerd, naar aanleiding van de bouw van de IBM-building, in het voeren van onderhandelingen met de ingenieurs van de bouwwerf, gemeentelijke overheid enz...

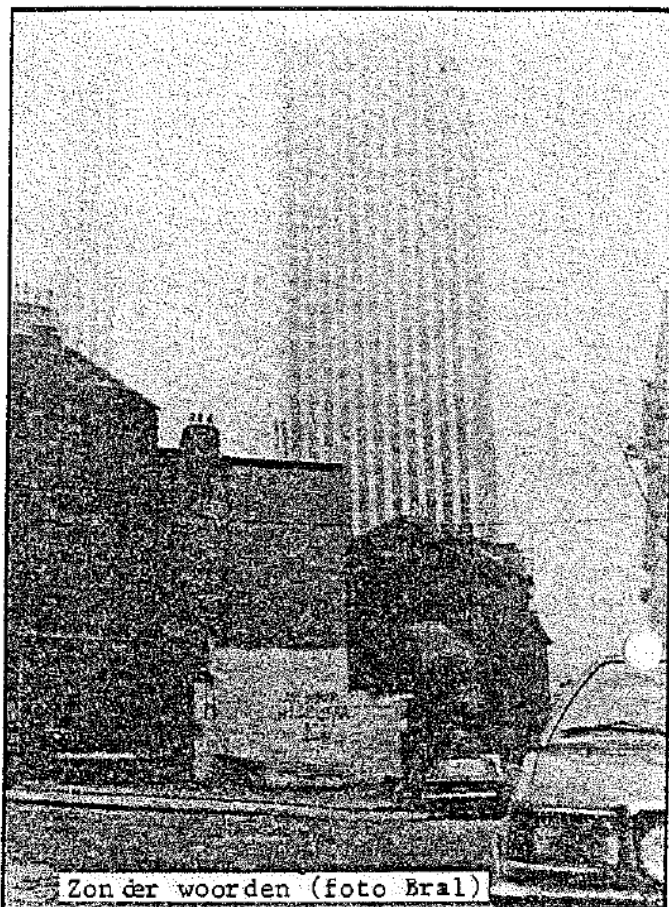
In november '78 werd de buurt gekonfronteerd met een afbraakplan waardoor 7 woningen, waarvan 6 in goede staat, gelegen in de G. Van Bouillonstraat, zouden gesloopt worden ten behoeve van de inrichting van groen-en speelvoorzieningen.

Dit plan werd uitgedacht door de Schepen van Jeugdzaken en Sport van de gemeente St. Joost ( een K.B. tot onteigening was reeds verschenen ).

Onder impuls van hevig protest van het buurtkomité van de getroffen bewoners ( 50 mensen ) werd het plan terug ingetrokken. Hiermee weze niet gezegd dat het buurtkomité tegen groen- en speelvoorzieningen zou zijn, integendeel. Het buurtkomité meent dat de groene zones en speelvoorzieningen noodzakelijk zijn, ze moeten echter gerealiseerd worden daar waar er grond beschikbaar is ( b.v. de terreinen rond de IBM-building ). De buurt kent echter grote huisvestingsmoeilijkheden, het lijkt dan wel erg ongepast 6 goede woningen af te breken.

Een andere zaak die de aandacht vergde en nog vergt is het renovatieplan van de gemeente m.b.t. haar appartementsgebouw in de Poststraat. Dit gebouw wordt bewoond door 8 families, zijnde 65 personen van vreemde nationaliteit, waarvan 45 kinderen. Dit appartementsgebouw is inderdaad dringend aan vernieuwing toe. In dit verband wil de gemeente een harde renovatie doorvoeren, waardoor de families uitgewezen worden. Ze hebben de belofte gekregen wederhuisvest te worden, in praktijk is het echter moeilijk aangepaste woningen te vinden ). Het komité en de bewoners van het appartementsgebouw spreken zich echter uit voor een zachte renovatie die mogelijk en zelfs wenselijk is, gezien de noodzakelijke werken erin bestaan de vensterramen te vervangen, de traphal te vernieuwen en de loodgieterij en de elektriciteit te herstellen. Voor de uitvoering van deze werken zou het niet nodig zijn de families uit te wijzen. De gemeente wil duidelijk, door middel van een luxueuze renovatie een meer begoede Belgische jonge bevolking aantrekken.

Voortdurend ook deed het komité inspanningen om meer konkrete informatie en gegevens te verkrijgen over het gedeelte van de buurt gelegen tussen de Spoorwegstraat, Kruidtuinstraat en Groenstraat, waarvan de immobiliënmaatschappij Lotimo meer dan 60 % van de huizen in haar bezit heeft.



Zonder woorden (foto Bral)

Tot nog toe kon men m.b.t. mogelijke bestemmingsplannen omzeggens niets te weten komen ( dit gedeelte valt dus ook buiten het BPA ) waardoor dit gedeelte van de buurt ernstig bedreigd is.

Om de solidariteit onder de buurtbewoners en het buurtgevoelen te stimuleren werden door het buurtkomité een tweetal bloemenakties, buurtfeesten en buurtnamiddagen ingericht. Ook in september e.k. zal een buurtfeest georganiseerd worden, met toneelopvoering, muziek, dansmogelijkheid enz....

Naar de toekomst toe bekeken is voor het buurtkomité nog heel wat werk weggelegd. In de nabije toekomst zal het komité er zeker moeten op waken dat de plannen en de werken van de Agglomeratie zullen worden uitgevoerd overeenkomstig de verlangens van de bewoners en op basis van hun adviezen.

Voortdurend zal gepoogd worden de konkrete verbetering en leefbaarheid van de buurt te realiseren op basis van de wensen van de buurtbewoners.

Voor het buurtkomité  
Rita L'Enfant

# 1980 : Jaar van de stadsvernieuwing

Na het " Monumentenjaar " het " Jaar van het dorp " kon het logischer wijze niet anders dan dat er een "Jaar van de stad " zou worden georganiseerd. (1)

Het Ministerie van de Raad van Europa heeft dan ook eind 1978 de beslissing hiertoe genomen.

In uitvoering van deze beslissing vergaderde eind maart het " Organisatiecomitee van de Europese campagne voor de stadsvernieuwing ". Dit comitee is belast met de voorbereiding en uitvoering van deze campagne. 17 Europese landennamen aan deze vergadering deel.

In tegenstelling tot het Ministerie van Franse Kultuur, was, voor wat België betreft, het Ministerie van Nederlandse Kultuur afwezig.

## " Europese campagne voor stadsvernieuwing "

Dit hoofdthema werd door het Organisatiecomitee aangevuld met een vijftal verduidelijkingen.

1. Beleid gericht op de verbetering van de stedelijke leefomgeving.  
( geluidshinder, luchtbezuiniging, aanleg van parken en groene ruimten, voetgangerswijken, hergebruik van open gebieden ).
2. Rehabilitatiebeleid voor gebouwen en bestaande ( oude ) woningen.  
( vernieuwbouw i.p.v. nieuwbouw )
3. Beleid gericht op de verwezenlijking van sociale, edukatieve en kollektieve voorzieningen, vervoer en werkgelegenheid.
4. Eigen methoden tot het ontwikkelen van een gemeenschappelijk bewustzijn en een participatie van de burgers.  
( waarbij het overleg wordt gezien als een integraal onderdeel van de planningsprocedure ).
5. De rol van de lokale overheid en haar diensten.

Deze punten vormen zowat het stramien waarrond de campagne wordt opgebouwd, en waarover de Raad van Europa konkrete voorstellen verwacht.

## Experimenten

De ontwikkelde gedachtengang van het Monumentjaar ( 1975 ), namelijk " Een monumenten staat niet alleen " wordt nu doorgetrokken. Dit neemt niet weg dat de kritiek op het elitaire karakter van dergelijk initiatief ook hier van toepassing is.

Het hoofdaksent ligt namelijk op de uitwisseling van experimenten verwezenlijkt door de deelnemende landen ( 4 tot 5 per land ).

Ofschoon de participatie van de bevolking als belangrijk wordt aanzien, blijft het een vraagteken in hoeverre dit tot uiting zal komen in de te verwachten showprojecten.

Een aantal aktiegroepen zullen dan ook tot het zoveelste protest overgaan.

Vanzelfsprekend worden er nationale komitees opgericht om de campagne in hun land te begeleiden. Wat België betreft zou men ernaar streven het bestaande comité voor het " Monumentenjaar " te verrijmen.

Moge het meer zijn dan een wens, namelijk een eis, dat het " Jaar van de stadsvernieuwing " niet enkel een aangelegenheid is van de Ministeries van Cultuur, maar tot een samenwerking leidt met het Ministerie van Openbare Werken en de Staatssekretariaten van Ruimtelijke Ordening en Streekeconomie.

De Raad van Europa pleit er immers voor de stadsvernieuwing te kaderen in een globale stedelijke en ruimtelijke planning, teneinde " leven " in de stad weer mogelijk te maken.

START

De campagne start in het najaar 1980, naar aanleiding van de Vijfde Europese zitting van de Ministers verantwoordelijk voor de Ruimtelijke Ordening.

De slotzitting heeft een jaar later plaats. Maar hopelijk eindigt de stadsvernieuwing dan niet.

J.S.

(1) zie ook Brallerlei jrg. 1, nr 8

## KBP in de pers

# Cudell belooft herziening Boudewijnpark

Het volk, 9 mei 79

**BRUSSEL.** — Gisteren werd een delegatie van de Raad voor het Leefmilieu te Brussel (Bral), van de sociaal-culturele raden van Jette en Ganshoren en van het franstalig wijkcomité „Bois de Jette et Environnement" ontvangen door Staatssecretaris Cudell (P.S.) van het Brussels gewest. Hem werd een eisenbundel overhandigd in verband met de aanleg van het Koning Boudewijnpark te Jette. Volgens zeer vage plannen, zonder consultatie van de bevolking en zonder bouwvergunning werd daar in het H. Hartdomein begonnen met de aanleg van een park van 110 hect. in een bestaande groenzone. Er

werden tientallen bomen gerooit voor de aanleg van een verharde weg van 14 m. breed.

Bral eiste dadelijk het stilleggen van de werken, spande een kortgeding aan (waarvan nog geen uitspraak volgde) en ondertussen werd uiterst snel een bouwvergunning uitgereikt door Stedebouw. Het meest ongerust echter zijn de inwoners van Jette en Ganshoren over de bedoelingen van het Coördinatiecomité Boudewijnpark, waar de Jetse F.D.F.-schepen Parent de touwtjes trekt, om in het park een aantal gebouwen voor het houden van floralien op te richten.

Staatssecretaris Cudell kreeg gisteren te horen dat de actiegroepen niet gekant zijn tegen de verantwoorde aanleg van een park, maar wel tegen de manier waarop de nu bestaande groenzone geurbaniseerd wordt met brede wegen, zodat het aspect natuurgebied verdwijnt, en tegen de plannen om in het park tentoonstellingsgebouwen op te richten.

Het Boudewijnpark kan 1 miljard kosten, bedrag dat de actiegroepen liever geïnvesteerd zouden zien voor de aanleg van groen in oude stadswijken en niet voor de vernieling van bestaand groen. Staatssecretaris Cudell was het

met dit laatste volkomen eens. Hij beloofde zijn collega's en het schepencollege van Jette aan te spreken om het project te herzien. Hij is van plan de zaterdagmiddag 19 mei het gebied waar nu het park aangelegd wordt te bezoeken.

### TENTOONSTELLING

Vernomen werd nog dat men de bevolking eindelijk een blik zal gunnen op de plannen van het Boudewijnpark. Vrijdag 11 mei wordt te 18 uur daarover een tentoonstelling geopend in de paviljoenen van het Poelbos. Deze tentoonstelling gaat uit van het coördinatiecomité van het Boudewijnpark en blijft open tot 16 mei. — (ppv.)

## OMSTREDEN PROJECT

# BOUDEWIJN-PARK: NIET AF IN 1980

BRUSSEL — Als alles blijft zoals het is, zal de opening van het Koning Boudewijnpark (KBP), een geprojecteerde groenzone in het noorden van Brussel samenvallen met de 154ste verjaardag van 's lands onafhankelijkheid. En niet met de 150ste zoals eigenlijk was voorzien. Dat blijkt uit een intern document van het ministerie van Openbare Werken.

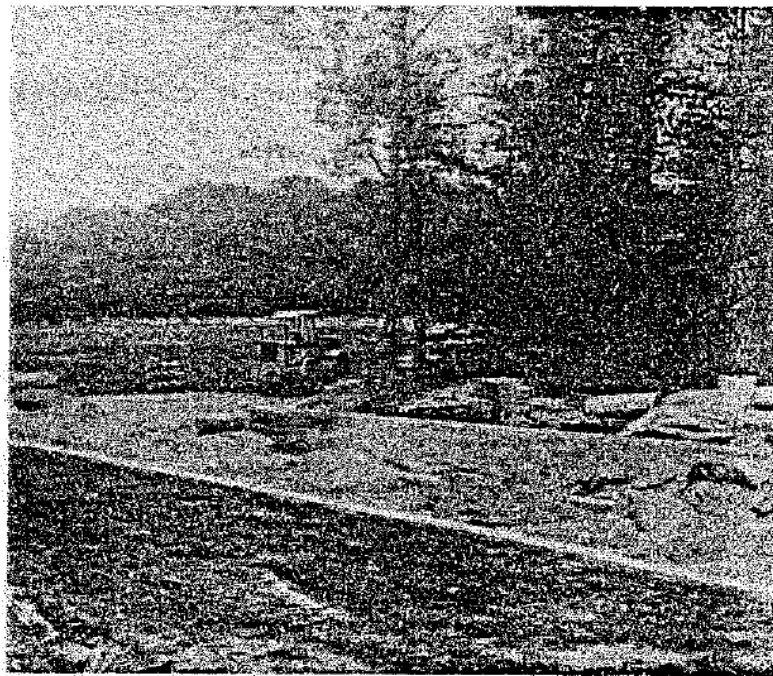
Uit hetzelfde document kan nog worden afgeleid dat men ook voor de floraliën (van 1 mei tot 30 september) die als trekpleister voor de opening van het KBP zouden moeten dienen, veel te laat (en te verward) uit de startblokken is gekomen.

Het project «Koning Boudewijnpark» troetelnd van vooral Franstalige politiek uit het Brussels, wil in het noorden van de hoofdstad een aantal bestaande parken en bossen «herinrichten» en met elkaar verbinden. Het betreft het park van Laken, de «koloniale» tuin, het jeugdpark en de Laarbeek, Dielegem- en Poetbossen. Het KBP zou daardoor in totaal 110 hectare groot worden en de werken in dit verband werden nog onlangs op ongeveer 1 miljard fr. geschat.

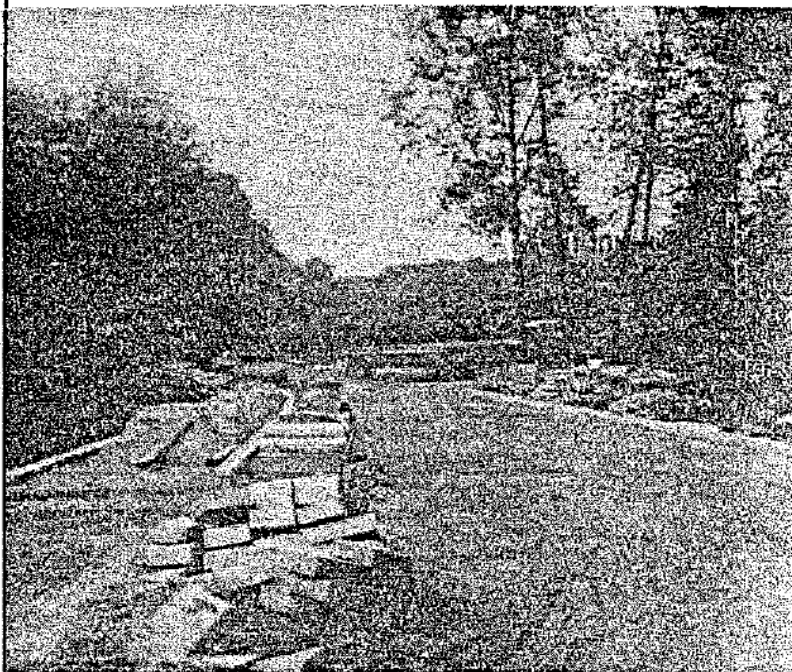
De KBP-plannen - waarbij nogal wat onteigeningen komen kijken - zijn al een tijdje het milkpunt van milieugroepen uit Jette en Ganshoren.

Zoals al eerder gemeld verzeten de aktievoerders zich tegen een prestige-project dat niet alleen zeer betwistbare onteigeningen voor gevolg heeft, maar dat ook heel wat spontane speelruimte en rustige wandelomgevingen zal doen verdwijnen.

De milieugroepen kunnen zich inmiddels iets minder zorgen maken. In een nota opgesteld bij de «Dienst voor het Groenplan» van het ministerie van Openbare Werken ten behoeve van minister Mathot, staat te lezen, dat men voor een dergelijk project minstens vijf jaar nodig heeft en dat de verwarring in dit verband hand over hand toeneemt aangezien er geen goed administratief werk wordt geleverd. Het is weinig waarschijnlijk dat het park, floraliën inbegrepen, voor 1 mei 1980 afgewerkt kunnen worden. (W.P.)



En ondertussen wordt er flink in het H. Hart-park gewerkt, ter vergelijking bekijke men onderstaande foto met die uit Brallerlei 1/79. (foto BRAL)



## uit het dagboek van dirk

26.4.75

Het meerhof

Het meerhof is een oude boerderij. Het is misschien 300 jaar oud. De mensen die er vroeger verwoonde zijn nu al oud. Ze vragen aan mensen dat ze het meerhof niet zouden afbreken. En ze gaan het niet afbreken. Ze gaan van het meerhof een jeugdboerderij maken. Daarover heeft Janen nog andere mensen voor gezorgd. Het is de boer Johan en de boerin Lut.

Ik en mijn vriend gaan daar veel werken. Daar moeten we de manden met lieten vullen. Maar binnen is het nog schöner dan je denkt. Er is een oude keuken. En er is een kleine plaats waar een grote landkaart staat. Ze hadden 3 hondjes, 2 snoepis en 1 kattenplankvriend en ik daar zijn en als de hondjes ons zien beginnen ze ons te likken. Ze hebben mij al geleten. In de eerste stal zijn wel 15 koeien. Er was 1 koei aan het kalveren. Het heeft wel 10 dagen geduurd en dat het kalf eruit kwam. En dan is er eindelijk uitgekomen. Het was 's nachts geboren. Het ligt het in de stal. De koe blaadt. Er is ook nog een ander kalfje, het ligt met een laken over hem. En er hangt een rode lamp bij dat kalfje, om warm te hebben. Soms gaat het een beetje weg van de lamp. Wordt die geeft warmte aan het kalfje.

Dirk (6 jaar)



Als mijn

Een typisch voorbeeld van hoe stads-kinderen een boerderij beleven. Eens te meer wordt de kritiek gestaakt dat ons onderwijssysteem zodanig abstract is dat de meeste kinderen de "boerderij-be-doening" wel woordelijk kennen maar nog nooit ervaren hebben.

Een reden temeer om dergelijk initiatief toe te juichen.

Uit het werkingsverslag 1978 kan je merken hoe druk bezocht de hoeve wel is :



a. Tienvakanties ( paas - en zomervakanties );  
waarop naast de boerderijactiviteiten ook andere bezigheden werden ingericht: kruidenwandelingen, potten draaien, spinnen, komposthopen opzetten, kokkellen, creatieve ekspressie;  
totaal 1097 dagverblijven.

b. Boerderijklasdagen :

1. uit het kleuteronderwijs kwamen 237 kinderen;

2. uit de lager school 1.435 leerlingen en 199 leerkrachten.  
De boerderijklasdagen zijn voor de nederlandstalige Brusselse scholieren reeds een traditie.  
De wachtlijst groeit steeds aan.

3. Studenten uit het Sociaal-pedagogisch hoger onderwijs leren op 't Neerhof activiteiten organiseren.

4. Het Buitengewoon onderwijs toont veel interesse voor het Neerhof-project; 114 leerlingen bezochten het Neerhof.

c. Weekendwerking

Bij de " Winter op het Neerhof " en " Aardappelraapfeesten " waren respectievelijk 1.465 en 350 deelnemers.

d. Kursussen en spreekbeurten :

Tijdens het jaar 1978 richtte Het Neerhof diverse kursussen en spreekbeurten in. De kursussen hebben steeds op weekends plaats

Volgende onderwerpen kwamen aan bod :  
alternatieve energie, imkerij, spinnen, wol kleuren, korven vlechten, bomen en planten snoeien, enten, griffelen en stekken.



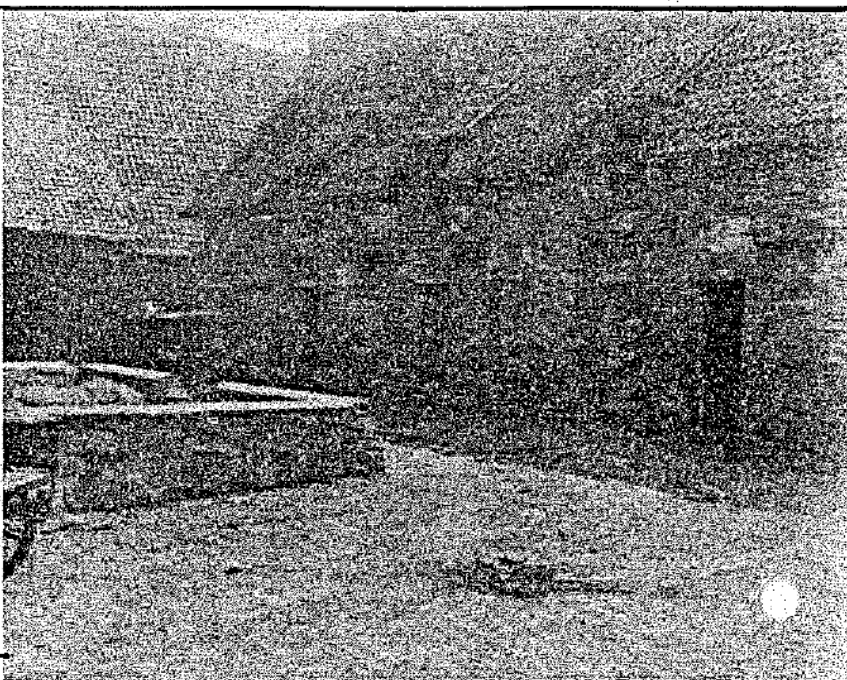
*Als je de smaak van 't boerenleven zo'n beetje te pakken hebt gekregen en 13,14 of 15 bent, kan je je nog laten inschrijven voor de komende vakantie, bij het Neerhof, tel 02/569.59.62 of N.C.C. - dienst speelpleinen 02/512.86.15*

Zonder problemen gaat het op het Neerhof even wel niet.

Nadat de N.C.C. de gebouwen en omliggende terreinen (om enbij de 10 ha) aangekocht had en na de klassering door Ministerie v. Ned. Kultuur was het wachten geblazen en men wacht nu reeds meer dan drie jaar op de restauratiewerken.

En dat die herstellingen dringend nodig zijn, kun je op de foto's duidelijk zien en merk je dadelijk als je 't erf binnentapt. De graan- en hooischuur werd zelfs voor de kinderen afgesloten omwille van de naar - beneden - komende pannen.

Spijtig dat onze logge administratie-regering de inzet van al de Neerhofmedewerkers enorm afremt.



De stallen en schuur wachten op restauratie (foto BRAL)

#### Over de medewerkers gesproken :

Jowan, de boer en Lut, de boerin ( die op 't ogenblik van mijn bezoek pas een flink Brammetje ter wereld had gebracht. 't Moet daar wel een vruchtbare omgeving zijn, niet ? )

Mark en z'n vrouwtje Annie zorgen voor de begeleiding van de groepen.

Johan, gewetensbezwaarde, die gewetensvol werk levert en zonder bezwaren z'n liefde meebrengt om een handje toe te steken.

Dirk, de bediende, die voor de administratieklus zorgt.  
Een sprankelende groep vol leven en energie.

Breng hen ook eens een ( werk )bezoek ! F.V.



In de verte de "woonmuur" van Dilbeek.

# Huurwetgeving



Op 23 mei stelde de Initiatiefgroep Huurwetgeving en de Action nationale pour la Sécurité Vitale hun huurwet-manifest aan de pers voor.

Zoals je in het bijgevoegde manifest kunt lezen, steunen zij zich op het "Recht op wonen"-standpunt, zonder hetwelk geen goede reglementering mogelijk is en de huurder steeds het kind van de rekening blijft.

Zij willen opzettelijk geen type huurkontraakt samenstellen, omdat zij van mening zijn dat een dergelijke overeenkomst geen wettelijke garanties biedt indien beide partijen -verhuurder en huurder- niet als gelijken, met gelijke rechten en plichten, behandeld worden.

Buiten dit huurwet-manifest heeft de initiatiefgroep een uitgebreider "dossier huurwetgeving" opgesteld, waarin in een klaar en duidelijke taal hun argumenten toegelicht worden.

Dit dossier is te verkrijgen op volgend adres :

Mark David, Grote Beerstraat 11, 2000 Antwerpen. Tel 031/ 30 73 34.

F.V.

## Doel

"Indrukwekkende betoging " zo kan je 's maandags in alle kranten lezen, en dat was het ook : een indrukwekkende, vreedzame, niet eindigende betogingsstoet. De zon scheen ons toe te lachen, lijk op de " NEE, BEDANKT "- badge, en grappas Anthierissen zorgde ervoor dat wij teruglachten.

Het was enorm verheugend en stimulerend te zien hoe duizende mensen bijeenkwamen om te getuigen van hun wil om deze Maatschappij een mensvriendelijker inhoud te geven en daar concreet aan te bouwen door aan zichzelf te werken.

Dat dit streven naar zelfverandering

niet zonder de nodige struikelingen verloopt, kon je ook merken aan de achtergelaten plasticbekers, borden en bestekken, de rondslingerende pamfletten en kranten, de lege bier- en colaflesjes. Spijtig eigenlijk, dat niemand dat schijnt op te merken.

Ondertussen zit je misschien ook met de vraag van : " Wat doen we na dit Doelgebeuren ? "

We mogen zoiets niet laten koud worden, niet ?

Dat mag je enkel eisen van de kerncentrales : laten koud worden.

F.V.

Motivatie van de anti - A 29. Betoging  
24 juni 1979.

WAT IS A 29 ?

De A 29 is een expressweg die Dendermonde zou verbinden met de A12 ( Boom - Brussel ) in Londerzeel.

Op het definitieve gewestplan van Dendermonde werd het tracé bij het K.B. van 7.11.78 goedgekeurd. Op het gewestplan Halle-Vilvoorde echter geen spoor van deze A 29. Toch is er nu een tracé uitgestippeld via Reisegem, Steenhuffel, Wolvertem, Meise en Londerzeel, waar de aansluiting zou gebeuren met de A 12. Vandaar zou de weg worden doorgetrokken over Nieuwenrode, Kapelle-op-den-Bos en Zemst.

In de huidige stand van zaken op het gewestplan zou deze autoweg in het niets uitlopen, zodra hij de provinciegrens van Brabant bereikt.

ZIN EN ONZIN VAN DE A 29

## 1. Ontsluiting van Dendermonde naar Brussel.

De aanleg van een A 29 bedoelt een directe ontsluiting te zijn voor Dendermonde, richting Brussel.

Daarnaast blijft bij de plannenmakers de centraliserende tendens naar Brussel toe hun hoofdbekommernis; nochtans zijn er nog andere groeipolen zoals Gent en Antwerpen.

De centralisatietendens maakt inderdaad een derde ringvorming rond Brussel mogelijk, de A 29 zou daarin een verbindingsschakel kunnen worden : Dendermonde - Londerzeel ( A 12 ) - Zemst ( A 10 ) - Rotselaar ( A 2 ).

## 2. Schade aan de landbouw.

Een aanleg van de A 29 zou de bestaanszekerheid van tientallen bedrijven bedreigen. Dit ingrijpen betekent een groot verlies aan goede landbouwgronden en doet de pas gerealiseerde ruilverkaveling ( Merchtem - Reisegem ) groten-deels teniet.

## 3. Schade aan het leefmilieu.

Het leefmilieu zou fundamenteel verstoord worden : de landelijke waarde van het gebied gaat teloor; ontreding van afwateringsstromen, verstoring van de passieve recreatie, kleine dorps- en leefkernen worden ( na het Jaar van het Dorp ! ) doormidden gesneden. Op sommige plaatsen gaat de laatste tussenstedelijke open ruimten volledig verloren.

## 4. De eigen functie van het gewest.

In de toelichtingsnota bij het gewestplan Halle-vilvoorde wordt meermaals herhaald dat dit gewest al te dikwijls gebruikt wordt als " doorgangsgewest " of " restgebied " ( andere streken met brussel verbinden ).

De nood aan eigen functie dringt zich op. Deze streek heeft goede landbouwgronden en is een landschappelijk waardevol gebied. Laat dit behouden blijven ! De autoweg is voor de streek overbodig

dus eerbiediging van het huidige gewestplan Halle - Vilvoorde.

## 5. Verkeersinfrastructuur.

Aanleg van nieuwe autowegen betekent verhoogde autopendel.

Er bestaan trouwens nog andere verkeersmiddelen o.a. verbetering van het bestaande wegennet ( Dendermonde - Aalst met ontsluiting naar E 5 : een Oost-vlaamse oplossing; de provinciale weg Dendermonde-Breendonk : een interprovinciale oplossing Oost-Vlaanderen-Antwerpen ); rationalisering van het openbaar vervoer ( elektrificatie van de spoorlijn Dendermonde-Brussel en Gent-Dendermonde-Mechelen ).

## PORTRET VAN INDOCEL

### INFORMATIE EN DOKUMENTATIECENTRUM VOOR LEEFMILIEU

INDOCEL is één van de diensten van het nationaal sekretariaat van de Bond Beter Leefmilieu vzw

Adres : Aarlenstraat 49 - 1040 Brussel  
Tel. 02/230.31.44.

Openingsuren : van maandag tot vrijdag van 9 tot 12 en van 14 tot 16 u.

De bibliotheek is toegankelijk na afspraak; boeken en dokumenten worden niet uitgeleend; zij kunnen ter plaatse worden geraadpleegd. Er kan ook gebruik worden gemaakt van een fotokopieer- en offsetapparaat. INDOCEL is een nationaal orgaan; alle diensten zijn tweetalig. Het niveau van de verstrekte informatie komt overeen met dat van het hoger middelbaar en van het hoger onderwijs. Er is dus geen dokumentatie beschikbaar voor het lager onderwijs. INDOCEL staat onder de leiding van Y. SCHILLEBEECKX, adviseur bij de Bond Beter Leefmilieu vzw.

## DOEL

Opgericht in januari 1979 door het nationaal sekretariaat van Bond Beter Leefmilieu waarvan het rechtstreeks afhangt, heeft INDOCEL een veelzijdige opdracht:

- dokumenten en dossiers samenstellen en uitgeven in verband met de activiteiten van Bond Beter Leefmilieu vzw.
- in de mate van de mogelijkheden, tegemoetkomen aan de stijgende vraag om informatie en dokumentatie over leefmilieu.
- INDOCEL beschikt eveneens over een uitgebreide kollektie tijdschriften en monografieën met betrekking tot de verschillende aspecten van de leefmilieu-problematiek.
- het beschikt over een permanent informatie-systeem inzake wetteksten en reglementeringen, manifestaties en initiatieven allerhande die kunnen bijdragen tot een beter inzicht van de leefmilieuproblemen en de oplossing ervan.
- het beschikt eveneens over dokumentatie inzake de diverse organisaties, instellingen en verenigingen die zich met het leefmilieu bezighouden.
- het kan, op langere termijn, bepaalde bibliografische opzoeken verrichten.
- tenslotte zorgt INDOCEL, via bepaalde publikaties, voor een betere informatie-verspreiding.

# Eindelijk !

Na vele jaren wachten is het eindelijk zover.

Bral beschikt over het disfiskalisatierrecht.

In uitvoering van artikel 72 § 1, 4 d van het wetboek van inkomensbelasting, werd bij Koninklijk Besluit van 4 april 1979 vrijstelling verleend van belasting voor giften aan de BRAL vanaf minimum 1000 fr.

Bankrekening : 422-2123001-24

U stort 1000 fr. of meer, en Bral bezorgt U het noodzakelijke bewijsstuk dat U dit bedrag kunt aftrekken van uw belastingaangiften.

Onze dank bij voorbaat.

Redactie : Jules Spooren, Frederik Vinamont.

Inschikking : Frederik Vinamont. Daniel Dietrich.

Administratie en Briefwisseling : Oude Graanmarkt 5, 1000 Brussel, Tel 02/511 32 69.

Abonnementsprijs : 300 fr per jaargang, 30 fr per nummer . Bank : 068-0666160-88.

Verantwoordelijke uitgever : Alfons Hoppenbrouwers, BRAL, Oude Graanmarkt 5, 1000 Br.

**22** Technische Realisatie : CCC (André).